

INGURUMENARI ETA GARAPENARI BURUZKO RIOKO AITORPENA

Río de Janeiron 1992ko ekainaren 3tik 14ra bitartean bilduta, Giza Ingurumenaren buruzko Nazio Batuen Konferentziaren Aitorpena –Stockholmen onartu zen 1972ko ekainaren 16an- berretsita eta horretan oinarritzen saiatuz, Estatuaren gizartearen oinarritzeko sektoreen eta pertsonen arteko kooperazio maila berriak sortzearen bidez munduko elkartasun berri eta berdina xedatzeko helburuarekin, guztion interesak errespetatu eta munduko ingurumen sistemaren eta garapenaren osotasuna babesteko nazioarteko akordioak lortzen saiatuz;

Lurraren, gure etxearen, izaera osoa eta elkarreragilea onartuz;

Hurrengo aldarrikatzen da:

1 PRINTZIPIOA: Gizakiak garapen iraunkorrarekin zerikusia duten kezken gunea dira. Naturarekin harmonian, bizi osasuntsu eta produktiboa izateko eskubidea dute.

2 PRINTZIPIOA: Nazio Batuen Eskutitzarekin eta Nazioarteko eskubide printzipioekin bat, Estatuak beren ingurumen eta garapen politikari jarraiki, beren baliabideak aprobetxatzeko eskubide subiranoa dute. Halaber, erantzukizuna dute beren mugetan edo beraien kontrolpean egindako jarduerak gainerako Estatuaren edo nazioarteko jurisdikzio mugetatik kanpoko ingurumena ez kaltetzeko.

3 PRINTZIPIOA: Garapenerako eskubidea oraingo nahiz etorkizuneko belaunaldien garapen eta ingurumen beharrak modu berean errespetatuz gauzatu behar da.

4 PRINTZIPIOA: Garapen iraunkorra lortzeko, ingurumenaren babesa garapen prozesuan sartu behar da eta ez da modu isolatuan kontuan hartuko.

5 PRINTZIPIOA: Pobrezia baztertzeko lanetan Estatu eta pertsona guztiek lagundu behar dute, ezinbestekoa baita garapen iraunkorra lortzeko. Bizi maila desberdinak murriztu behar dira eta munduko herri gehienetan beharrei hobe erantzun behar zaie.

6 PRINTZIPIOA: Garapen bidean dauden herrialdeen egoerek eta behar bereziek aparteko lehentasuna izango dute; herrialde atzeratuenei eta ingurumenaren ikuspuntutik ahulenak direnei aparteko arreta eskainiko zaie. Ingurumenari eta garapenari buruz nazioartean hartzen diren neurrietan herrialde guztien interesak eta beharrak kontuan hartu behar dira.

7 PRINTZIPIOA: Lurraren osasuna eta ekosistemen osotasuna kontserbatu, babestu eta berreskuratzeko, Estatuak elkartasun espirituz kooperatu behar dute. Munduko ingurumena degradatzeko orduan, eragin ezberdina izan dutela ikusirik, Estatuak erantzukizun komunak baina bereziak dituzte. Herrialde garatuak garapen iraunkorra nazioartean bilatzeko duten erantzukizuna onartzen dute, batetik gizarteak munduko ingurumenaren gainean gauzatzen duten presioa ikusirik, eta bestetik, beren teknologiak eta baliabide finantziarioak kontuan hartuta.

8 PRINTZIPIOA: Pertsona guztien bizi kalitatea hobetu eta garapen iraunkorra lortzeko, Estatuak produkzio eta kontsumo eustezinak murriztu eta deuseztatu behar dituzte, baita politika demografiko egokiak sustatu ere.

9 PRINTZIPIOA: Garapen iraunkorra lortzeko beren ahalmena indartu beharko lukete Estatuak. Ezagutza zientifikoak eta teknologikoak trukatzuz, jakinduria zientifikoa gehitu beharko litzateke. Gainera, teknologiak garatu, egokitu, hedatu eta transferitu egin beharko lirateke, batez ere, teknologiak berriak eta berriztatzaileak.

10 PRINTZIPIOA: Ingurumen gaiak lantzeko modurik egokiena interesatuta dauden hiritar guztiek parte hartzea da. Bakoitzak dagokion mailan parte hartuko luke. Nazio mailan pertsona orok izango du ingurumenari buruz herri agintariak duten informazioa eskura, komunitateentzat arriskutsuak diren materialei eta jardueri buruzko informazioa barne. Gainera, erabakiak hartzeko prozesuetan parte hartzeko aukera izango dute. Estatuak, hiritarren partaidetza eta sentsibilizazioa sustatu eta erraztu beharko dute eta, horretarako, informazioa guztion eskura jarriko dute. Prozedura judizialak eta administratiboak eraginkortasunez kontsultatu ahal izango dira. Horien artean egongo da kalteak ordaintzea eta dagozkion baliabideak atxikitzea.

11 PRINTZIPIOA: Estatuak ingurumenari buruzko lege eraginkorrak egin beharko dituzte. Arauek, antolamendu helburuek eta ingurumen lehentasunek aplikatzen diren ingurumen eta garapen testuingurua islatu beharko lukete. Herrialde batzuek aplikatutako arauak baliteke egokiak ez izatea eta beste herrialdeetan arrazoitu gabeko kostu soziala eta ekonomikoa sortzea, bereziki, garapen bidean dauden herrialdeetan.

12 PRINTZIPIOA: Estatuak lankidetzan aritu beharko lirateke nazioarteko sistema ekonomiko onuragarria eta irekia lortzeko, herrialde guztiek hazkuntza ekonomikoa eta garapen iraunkorra izatearren. Hala, ingurumen degradazioaren arazoei hobe aurre egin daiteke. Ingurumen helburuak dituzten merkataritza politiken neurriak ez lukete diskriminazio bitarteko arbitrarioa edo justifika ezina izan behar, ezta nazioarteko merkataritzaren muga ere. Herrialde inportatzailearen mugetatik kanpo sortzen diren ingurumen arazoak konpontzeko ez lirateke alde bakarraren neurriak hartu behar. Mugaz haraindiko edo munduko ingurumen arazoak lantzerantz bideratutako neurriak, ahal den neurrian, nazioarteko adostasunean oinarritu beharko lirateke.

13 PRINTZIPIOA: Ingurumen poluzioaren eta bestelako kalteen biktimei dagokienez, erantzukizuna eta kalte ordaina zehazteko, Estatuak nazioko legeria garatu beharko dute. Estatuak, gainera, modu zabalagoan eta erabakigarriagoan lagundu beharko dute beren mugen barruko edo kontrolpeko jarduerak eragindako kalteengatik erantzukizuna eta kalte ordainak zehaztearen nazioarteko lege berriak gauzatzeko orduan.

14 PRINTZIPIOA: Edozein jarduerak eta substantziak ingurumenaren degradazio larria sortzen duenean edo giza osasunerako kaltegarritzat jotzen denean, Estatuak eraginkortasunez arituko dira bestelako Estatuetan berriz kokatu edo transferitu nahi izanez gero, saihestu eta gogoia kentzeko.

15 PRINTZIPIOA: Ingurumena babesteko, Estatuak hedapen osoz aplikatu beharko dute zaintzaren irizpidea beren ahalmenekin bat. Kalte larriaren edo itzulezinaren arriskua dagoenean, erabateko ziurtasun zientifikoaren gabezia ez da arrazoitzat erabiliko ingurumenaren degradazioa saihestearren, kostuen arabera neurri eraginkorrak hartzearen erabakia atzeratzeko.

16 PRINTZIPIOA: Nazioko agintariak ingurumen kostuak barneratzen eta tresna ekonomikoak erabiltzen saiatu beharko lirateke. Kontuan hartu beharko litzateke

poluitzen duenak, hasieran behintzat, poluzioaren kostuak bere kargura izan beharko lituzkeela. Hori aplikatzeko interes publikoa kontuan hartu behar da eta ez dira nazioarteko merkataritza eta inbertsioak kaltetuko.

17 PRINTZIPIOA: Nazioko tresna modura, ingurumen inpaktua ebaluatu beharko da, proposatzen den jarduerak ingurumenean inpaktu negatibo nabarmena sor dezakeenean. Erabakia nazioko aginte eskumendunak hartu beharko du.

18 PRINTZIPIOA: Estatuak berehala jakinaraziko diete gainerako Estatuei natur hondamendiez edo larrialdiko beste egoera batzuez, Estatu horien ingurumenean berehalako ondorio kaltegarriak izan badezakete. Nazioarteko komunitateak ahalegin guztiek egin beharko ditu Estatu kaltetuei laguntzeko.

19 PRINTZIPIOA: Estatu batek bere jarduerarekin mugaz haraindiko beste tokian ingurumen ondorio kaltegarriak sor baditzake, dagokion informazioa eskuratu beharko du eta alde zuzen modu egokian jakinaraziko du. Estatu horiei modu goiztiarrear eta fede onez kontsultatu egin beharko die.

20 PRINTZIPIOA: Emakumezkoek oinarrizko zeregina dute ingurumena antolatu eta garatzeko orduan. Beraz, garapen iraunkorra lortzeko ezinbestekoa da erabat parte hartzea.

21 PRINTZIPIOA: Munduko gazteen sormena, ideiak eta baloreak suspertu beharko lituzke, garapen iraunkorra lortzeko bideratutako munduko elkartasuna lantzeko. Hala, guztiontzako etorkizun hobea ziurtatuko lituzke.

22 PRINTZIPIOA: Populazio indigenak eta beren komunitateak, baita bestelako tokiko komunitateak ere, oinarrizko zeregina dute ingurumena antolatu eta garatzeko orduan, tradiziozko praktikak eta ezagutzak erabiltzen baitituzte. Estatuak hirien identitatea, kultura eta interesak onartu eta bultzatu beharko lituzkete eta garapen iraunkorra lortzeko partaidetza eraginkorra izan beharko lukete.

23 PRINTZIPIOA: Zapalduta, menderatuta eta okupatuta dauden herrien ingurumena eta natur baliabideak babestu behar dira.

24 PRINTZIPIOA: Definizioz, guda garapen iraunkorraren arerioa da. Ondorioz, gatazka armatuak dauden garaietan Estatuak ingurumena babesteko nazioarteko zuzenbidearen xedapenak errespetatu beharko dituzte eta, ondoren, garatzen lagundu, beharren arabera.

25 PRINTZIPIOA: Bakea, garapena eta ingurumenaren babesa elkarreragileak eta bereiztezinak dira.

26 PRINTZIPIOA: Estatuak baketsu ebatzi beharko dituzte ingurumenari buruzko eztabaida guztiak. Horretarako, Nazio Batuen Eskutitzarekin bat dagokion bitartekoa erabiliko da.

27 PRINTZIPIOA: Garapen iraunkorraren esparruan aitortpenaren printzipioak aplikatzeko eta, ondoren, nazioarteko eskubidea garatzeko, estatuak eta pertsonak fede onez eta elkartasunez jardungo dute.